

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
ȘCOALA DOCTORALĂ „PARADIGMA EUROPEANĂ”

**VIZIUNI ȘI PERSPECTIVE ASUPRA VIITORULUI
UNIUNII EUROPENE, DUPĂ REFERENDUMUL
BRITANIC DIN 2016**

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. **Valentin NAUMESCU**

Student doctorand:

Ionelia Bianca BOSOANCĂ

Cluj-Napoca

2022

CUPRINS

INTRODUCERE	7
1. Interesul pentru cercetare	7
2. Întrebările de cercetare	13
3. Metodologia cercetării	14
4. Structura lucrării	21
CAPITOLUL 1	24
CADRUL CONCEPTUAL ȘI METODOLOGIC	24
1. Abordarea calitativă de investigație	24
2. Cadrul teoretic	28
3. Cadrul conceptual	34
4. Relevanța contribuției proprii	42
CAPITOLUL 2	44
VIZIUNILE ISTORICE ASUPRA UNIUNII EUROPENE	44
1.1. Viziunile părinților fondatori	44
1.2. Orientări propuse de Tratatul de la Maastricht	61
1.3. Tratatul de la Lisabona și percepția asupra Uniunii Europene	73
CAPITOLUL 3	82
PROBLEMATICA VIZIUNILOR SUVERANISTE	82
STUDIUL DE CAZ: REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI AL IRLANDEI DE NORD	82
2.1. Viziunea eurosceptică a Marii Britanii cu privire la Uniunea Europeană	82
2.1.1. Viziunea Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord înainte de aderarea la Comunitatea Economică Europeană	88
2.1.2. Viziunea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord ca stat membru al comunității	90
2.1.3. Viziunea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord post-Brexit	95
2.2. Euroscepticismul Britanic	99
CAPITOLUL 4	112
VIZIUNI ASUPRA VIITORULUI UNIUNII EUROPENE	112
4.1. Opțiunile Franței cu privire la viitorul Uniunii Europene	117
4.2. Viziunea Germaniei asupra viitorului Uniunii Europene	134
4.3. Tendențele suveraniste ale Poloniei și Ungariei	153
4.4. Perspective europene la granițele Uniunii Europene	168
4.5. Rolul României în conturarea viitoarelor direcții de acțiune ale Uniunii Europene	181

CAPITOLUL 5.....	197
PERSPECTIVE TRANȘNAȚIONALE ALE GRUPURILOR EUROPARLAMENTARE.....	197
4.1. Grupul Partidului Popular European.....	205
4.2. Grupul Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților.....	211
4.3. Grupul Renew Europe.....	216
4.4. Grupul Verzilor/Aliața Liberă Europeană.....	222
4.5. Grupul Identitate și Democrație.....	227
4.6. Grupul Conservatorilor și Reformiștilor Europeni.....	231
4.7. Grupul Stânga Unită Europeană/ Stânga Verde Nordică.....	234
CONCLUZII	237
BIBLIOGRAFIE	

ABSTRACT

Istoria construcției europene a fost una plină de provocări și obstacole încă de la începuturile sale, pornind de la o cooperare economică între state și ajungând la structura supranațională pe care o numim astăzi Uniunea Europeană. Crizele prin care această construcție a trecut au fost determinate în principal de prerogativele pe care structura le-a primit prin tratate, în esență Uniunea Europeană având la bază rolul unei structuri care sprijină statele pe plan economic. Abordările existente în literatura de specialitate întăresc abordarea privind modificările aduse procesului de integrare europeană, acestea generând un răspuns, manifestat sub forma scepticismului unor state sau a apariției unor noi viziuni cu privire la construcția europeană.

Scopul lucrării este de a contura o clasificare a viziunilor cu privire la viitorul Uniunii Europene și de a înțelege mecanismele care influențează creionarea acestora. Teza susține importanța acestor viziuni pentru viitorul construcției europene și modul în care acestea influențează relațiile dintre statele membre.

Cuvinte cheie: Uniunea Europeană, scenarii, integrare politică, perspective, provocări, brexit, politici publice, analiza discursului, integrare politică.

REZUMAT

Prezenta teză de cercetare stabilește cadrul pentru identificarea principalelor viziuni și perspective cu privire la viitorul Uniunii Europene, după rezultatul referendumului britanic din anul 2016. Din momentul în care rezultatul referendumului a fost anunțat, cercetătorii din întreaga lume s-au concentrat pe explorarea ipotezelor care au stat la baza acestei decizii și pe efectele pe termen scurt pe care această decizie le implică.

Teza explorează viziunile conturate în jurul cetățenilor europeni, al figurilor politice care prezintă atât perspectiva oficială a guvernelor statelor dar și a opoziției, a teoreticienilor care au studiat acest fenomen și a grupurilor transnaționale care au implicare directă în conturarea direcțiilor de dezvoltare ale Uniunii Europene. Documentul investighează viziunile formulate de către actorii menționați anterior, cu accent pe realizarea unei clasificări a acestor perspective referitoare la viitorul Uniunii Europene. Contextul european a influențat creionarea strategiilor

cu privire la viitorul Uniunii Europene, atât referendumul britanic cât și pandemia generată de COVID-19 au fost două variabile contextuale care au influențat relațiile dintre state. Europeanii au devenit din ce în ce mai preocupați de eforturile de depășire a crizelor care s-au suprapus în ultimii ani, cum ar fi negocierea prelungită provocată de referendumul britanic sau rezolvarea crizei sanitare cauzate de pandemia de COVID-19. În acest context, statele europene au încercat să găsească soluții cu privire la modul în care vor acționa în cadrul Uniunii Europene, reconfigurându-și strategiile cu privire la viitor și ce tip de relații ar trebui să promoveze în interiorul construcției pentru a putea depăși aceste crize cu care s-au confruntat. Toate aceste soluții se configurează într-un context dominat de mișcări populiste manifestate în interiorul granițelor unor state membre ale Uniunii Europene.

Data de 23 iunie 2016 marchează un moment de criză pentru Uniunea Europeană. Acest moment a fost relevant pentru istoria construcției europene pentru că în cadrul referendumului convocat de către prim-ministrul David Cameron, electoratul britanic a decis ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană. Câteva luni mai târziu, în martie 2017, guvernul britanic a invocat Art. 50 al *Tratatului privind Uniunea Europeană* pentru ca ieșirea programată să aibă loc în noaptea de 30 martie 2019. După doi ani de la momentul invocării Art. 50 și trei runde de vot eșuate în Parlamentul Britanic privind acordul post-Brexit, Marea Britanie a provocat o nouă criză pentru Uniunea Europeană. S-a angajat să participe la alegerile Europarlamentare, tocmai în ideea de a mai câștiga timp până la asumarea deciziei de plecare din Uniunea Europeană.

În acest context, având decizia Marii Britanii de a părăsi Uniunea Europeană și încetarea perioadei de tranziție pe care aceasta a parcurs-o până la momentul final al plecării sale, trebuie analizat impactul Brexit-ului asupra Uniunii Europene și asupra modului de reconfigurare a acesteia. După acest episod apare întrebarea: care sunt viziunile și perspectivele asupra viitorului Uniunii Europene?

Teza urmărește să identifice și să clarifice relevanța conturării viziunilor și perspectivelor cu privire la viitorul Uniunii Europene, încercând să surprindă acele particularități distincte ale viziunilor și perspectivelor formulate. Acestea sunt conturate pe baza analizei discursurilor liderilor politici și a actorilor relevanți, prima parte a procesului de cercetare concentrându-se pe identificarea actorilor relevanți la nivel național și transnațional, punând în evidență pe baza analizei discursului care sunt principalele viziuni și ce particularități le definesc. În selectarea actorilor relevanți pentru analiza de discurs, sunt importante următoarele:

- a) dacă actorul analizat este suficient de relevant pentru particularizarea viziunii propuse
- b) care este impactul acestui actor în relația cu celelalte state membre și în procesul de luare a deciziilor la nivel european.

Scepticismul britanic față de construcția europeană a fost integrat pe parcursul procesului de cercetare în gândirea și elaborarea viziunilor privind Uniunea Europeană, pentru a susține diferitele motivații cu privire la asemănările regăsite între particularitățile viziunilor suveraniste și viziunile britanice care au dus la criza provocată de referendumul britanic.

Provocarea academică și exploratorie a tezei de cercetare este de a determina variabilele de legătură și principalele corespondențe dintre viziunile conturate după anul 2016 și cele din trecutul istoric al construcției europene. Următorul pas îl reprezintă conturarea unei clasificări a viziunilor în funcție de particularitățile rezultate din analiza calitativă asupra actorilor relevanți ai acestui proces. Literatura de specialitate subliniază viziunile formulate de-a lungul istoriei construcției europene, fiind conturate o serie de modele ale relațiilor dintre state, modelele având corespondent în cadrul relațiilor prezente dintre statele membre.

Istoria construcției europene a fost una plină de provocări și obstacole încă de la începuturile sale, pornind de la o cooperare economică între state și ajungând la structura supranațională pe care o numim astăzi Uniunea Europeană. Crizele prin care această construcție a trecut au fost determinate în principal de prerogativele pe care structura le-a primit prin tratate, în esență Uniunea Europeană având la bază rolul unei structuri care sprijină statele pe plan economic. Componenta identitară și restul valențelor adăugate au contribuit la generarea de noi crize în cadrul Uniunii Europene. Abordările existente în literatura de specialitate întăresc abordarea privind modificările aduse procesului de integrare europeană, acestea generând un răspuns, manifestat sub forma scepticismului unor state sau a apariției unor noi viziuni cu privire la construcția europeană.

Scopul lucrării este de a contura o clasificare a viziunilor cu privire la viitorul Uniunii Europene și de a înțelege mecanismele care influențează creionarea acestora. Teza susține importanța acestor viziuni pentru viitorul construcției europene și modul în care acestea influențează relațiile dintre statele membre. O provocare de investigație a constat în identificarea procesului prin care viziunile sunt construite, înțelese și clasificate la nivelul Uniunii Europene.

Conceptul cheie utilizat pentru operaționalizarea variabilelor este viziunea. Oamenii consideră rezultatele mai mici în raport cu punctul de referință ca pierderi și le percep pe cele

mai bune ca fiind câștiguri. Trebuie să reținem că alternativa implică în cele din urmă o comparație. Viziunea este conceptualizată prin analiza discursurilor liderilor politici, a cetățenilor sau a criticilor, prin utilizarea teoriei perspectivei. Viziunea înglobează suma tuturor rezultatelor obținute în urma analizei discursului și este variabila care validează prezumția conform căreia deciziile sunt luate în urma unei judecăți valorice.

Teza de față își propune să identifice și să investigheze clasificarea și caracteristicile principalelor viziuni cu privire la viitorul Uniunii Europene. Pentru a putea identifica care sunt principalele viziuni și perspective, vor fi analizate viziunile conturate în jurul cetățenilor europeni, al figurilor politice care prezintă atât viziunea oficială a guvernelor statelor dar și a opoziției, a teoreticienilor și a grupurilor transnaționale care au implicare directă în conturarea direcțiilor de dezvoltare ale Uniunii Europene. Este necesară o analiză cuprinzătoare a acestor actori, pentru a putea conceptualiza caracteristicile fiecărei viziuni identificate.

Un alt obiectiv specific este legat de importanța instrumentelor de politică, al cărui rol este acela de a susține activitățile propuse de către Uniunea Europeană. Acestea vin să soluționeze problemele cheie de politică publică de pe agenda de lucru a Comisiei Europene, inclusiv găsirea unor alternative legislative pentru rezolvarea problemelor de politică publică. În acest sens, vom analiza dacă cadrul legislativ actual permite acțiunea în condițiile prerogativelor actuale sau va rezulta necesitatea semnării unui nou tratat constitutiv.

Lucrarea identifică acele politici publice europene cheie, înspre care ar trebui să se concentreze toată atenția Uniunii Europene în următoarea perioadă, pentru a crește încrederea cetățenilor și a diminua amploarea luată de fenomenul eurosceptic. Printre domeniile de interes în cadrul politicilor publice se numără: comerțul, politica energetică și politica în domeniul schimbărilor climatice, politica europeană privind piața digitală și inovarea, politica privind securitatea și justiția, politica în domeniul comerțului și Spațiul Schengen, politica de extindere, politica privind migrația și refugiații, politica în domeniul apărării, politica privind piața unică și zona euro și politica de coeziune.

Scopul tezei îl reprezintă formularea unor perspective cu privire la viitoarea dezvoltare a Uniunii Europene, conturate la nivelul discursurilor politice ale liderilor europeni. La nivelul funcționalității politicilor publice europene, se vor identifica instrumentele de politică publică, care să susțină o Europă mai puternică, capabilă să facă față provocărilor venite din exterior.

Clasificarea viziunilor reprezintă principalul rezultat al procesului investigatoriu al prezentei teze de cercetare. Modelul de clasificare prezentat de autoare pornește de la analiza celor cinci scenarii propuse de Comisia Europeană cu privire la viitorul Uniunii Europene – prezentate în lucrarea *White Paper on the Future of Europe – Reflections and scenarios for the EU27 by 2025*¹.

Ipoteza de cercetare testată susține că, după Referendumul britanic din 2016, s-au conturat o serie de viziuni cu privire la viitorul Uniunii Europene: viziuni federale, viziuni suveraniste și viziuni moderate. Această cercetare conturează o clasificare a viziunilor conturate prin analiza de discurs și particularizată de elementele distincte ale fiecărui actor analizat.

Viziunile se referă strict la modul în care statele europene concep lucrurile și care este opinia acestora cu privire la viitorul Uniunii Europene. Retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană a fost un moment de criză care a marcat istoria construcției și care a influențat într-o oarecare măsură soarta construcției europene.

Pentru majoritatea autorilor care analizează dezbaterile pe tema fenomenului Brexit și al evoluției Uniunii Europene după această criză, focusul a fost centrat asupra unui proces retrospectiv al evenimentelor desfășurate în interiorul Uniunii Europene, încercând să pună accent pe cauzele care au stat la baza producerii evenimentelor. Teoreticienii au urmărit mai mult analiza impactului pe care Marea Britanie l-a avut asupra economiei europene și a modului în care la acest nivel se vor resimți viitoarele efecte ale acestei desprinderi de Uniunea Europeană.

Una dintre principalele dimensiuni problematice ale procesului de cercetare cu privire la această teză a fost aceea de a lua în considerare toți factorii și actorii cu potențial de impact asupra perspectivelor conturate cu privire la viitorul Uniunii Europene.

Principalele **întrebări de cercetare** abordate în teză sunt:

1. Care sunt principalele viziuni și perspective conturate la nivelul Uniunii Europene, după Referendumul britanic din anul 2016?
2. Ce similitudini există între viziunile actuale legate de viitorul Uniunii Europene și cele identificate de-a lungul istoriei construcției?
3. Care sunt asemănările dintre viziunile suveraniste și viziunea Marii Britanii?

¹ Comisia Europeană, *White Paper on the Future of Europe – Reflections and scenarios for the EU27 by 2025*, COM (2017) 2025, 1 March 2017, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf, [accesat în 13.03.2021].

Ipoteza studiului este testată printr-o analiză amănunțită a discursurilor conturate în jurul cetățenilor europeni, a figurilor politice care prezintă atât viziunea oficială a guvernelor statelor dar și a opoziției, a teoreticienilor care au studiat acest fenomen și a grupurilor transnaționale care au implicare directă în conturarea direcțiilor de dezvoltare a Uniunii Europene.

Instrumentele metodologice identificate și propuse pentru analizarea viziunilor și comportamentelor statelor europene sunt, în esență, calitative. Această metodă a permis identificarea principalelor caracteristici comune ale discursului liderilor politici europeni și a experților care acoperă integrarea europeană, cu o pondere directă în domeniul politicilor publice și evoluției construcției europene. Prin urmare, se recomandă o abordare eclectică pentru a înțelege principalele evoluții, caracteristici și variabile asociate de literatura științifică procesului de integrare europeană, pe de o parte, și politicilor publice, pe de altă parte.

S-a pornit analiza de la observarea și analizarea fenomenelor existente la nivelul Uniunii Europene pentru ca ulterior rezultatele să fie interpretate prin prisma teoriei. Această abordare se bazează pe investigarea surselor primare și secundare. În categoria surselor primare utilizate se regăsesc interviurile a patru șefi de stat, doi prim-miniștrii, un cancelar și șaptesprezece deputați europeni. Interviurilor li se adaugă ca surse primare: strategiile politice ale guvernelor statelor membre, regulamentele, directivele, deciziile luate la nivel european și tratatele de constituire a Uniunii Europene în diferitele etape ale existenței acesteia. Sursele secundare utilizate sunt: volumele și articolele de specialitate care au urmărit evoluția construcției europene de la origini și până în prezent; studiile și rapoartele elaborate de către Comisia Europeană sau a altor institute de specialitate.

Printre sursele de culegere a datelor utilizate, putem sublinia că s-au utilizat informațiile provenite de la rapoartele de țară puse la dispoziție de către Comisia Europeană, prin tehnici de analiză calitativă. Aceste tehnici urmăresc evidențierea unor concepte cheie pe parcursul cercetării. Pentru cuantificarea progreselor realizate de către statele membre, se vor utiliza și rapoartele World Bank Group și EUROSTAT, instituții care au realizat cercetări cantitative privind scepticismul britanic, dar și alte analize de ordin social și economic, cifre care ne vor ajuta să susținem obiectivele prezentei lucrări de cercetare. Toate aceste date ne vor ajuta să culegem informații și să prezentăm fenomenul studiat în cifre, urmând ca prin prisma lor să analizăm cum va evolua Uniunea Europeană în formula celor 27 de state.

Analiza de discurs reprezintă un punct de pornire al cercetătorului în analiza complexă a subiectului supus cercetării. Această analiză pornește de la două componente esențiale ale discursului și anume: componenta lingvistică (coerența discursului) și componenta social-culturală (se referă la practicile sociale abordate de către emițătorul mesajului). Vom utiliza și câteva metode de analiză a discursului, subliniind persuasiunea discursurilor unor lideri politici importanți pe scena relațiilor internaționale, și a modului în care aceștia vor convinge sau cel puțin vor încerca să convingă cetățenii, recâștigându-le astfel încrederea în Uniunea Europeană.

Analiza discursului încearcă să descrie și să explice fenomenele lingvistice în termeni afectivi, cognitivi, situaționali și culturali ale utilizării acestora și identifică resursele lingvistice prin care noi (re)construim viața noastră (identitatea, rolul, activitatea, comunitatea, emoția, poziție, cunoaștere, credință, ideologie și așa mai departe)². Folosim analiza discursului pentru „a aborda modul în care este folosit limbajul pentru a crea, pentru a menține și a provoca relații de putere și ideologii”³.

Analiza critică a discursului este cea mai atrăgătoare teorie psiholingvistică pentru designerii discursurilor politice convingătoare. Definit ca „o condiție prealabilă pentru limbă”, teoria minții reia două aspecte: recunoașterea cuvintelor precum „acest”, „aici” și „eu” fiind folosite pentru a caracteriza vorbitorul și „povestirea”. Recunoscând faptul că vorbirea se referă la vorbitor și nu despre ascultător, acesta din urmă devine „obligat” să reacționeze la povestea relatată de către vorbitor și să înțeleagă valorile și convingerile sale și, în cele din urmă, să le valideze revendicările exprimate. O astfel de circumstanță permite vorbitorilor să își modeleze producțiile într-un mod care convinge sau manipulează sentimentele⁴.

Pe parcursul lucrării de cercetare se va răspunde treptat la întrebările de cercetare pe care le-am fixat în capitolul introductiv, urmărind să evidențiem elementele de noutate aduse de lucrare. Prin această analiză de discurs se vor susține viziunile conturate cu privire la viitorul Uniunii Europene, fiind evidențiate elementele ce le disting și personalitățile politice ce le susțin. Discursurile liderilor politici vor susține direcțiile de dezvoltare ale Uniunii Europene și vor confirma ipotezele propuse ca reper pentru dezvoltarea viitoare a Uniunii Europene și a politicilor publice care vor deveni prioritare pentru viitoarea dezvoltare a acesteia.

² Agnes Weiyun He, “Linguistic Anthropology and Language Education”, în Wortham and Rymes (eds.), *Linguistic Anthropology of Education*, Praeger: Westport and London, 2003, p. 429.

³ Paul Baker și Sibonile Ellece, *Key Terms in Discourse Analysis*, London: Continuum, 2011, p. 167.

⁴ Stephen J. Field, *Psycholinguistics. The Key Concepts*, London: Routledge, 2004, pp.302-303.

Lucrarea va fi analizată prin prisma teoriilor relațiilor internaționale, care ne vor ajuta să surprindem cel mai bine esența ipotezelor de cercetare propuse inițial. Instrumentele metodologice identificate și propuse pentru analizarea viziunilor și comportamentelor statelor europene sunt, în esență, calitative. Această metodă a permis identificarea principalelor caracteristici comune ale discursului liderilor politici europeni și a experților care acoperă integrarea europeană, cu o pondere directă în domeniul politicilor publice și evoluției construcției europene. Prin urmare, se recomandă o abordare eclectică pentru a înțelege principalele evoluții, caracteristici și variabile asociate de literatura științifică procesului de integrare europeană, pe de o parte, și politicilor publice, pe de altă parte. La baza acestei abordări se află o combinație echilibrată de argumente ce au la bază: teoria interguvernamentalismului liberal, teoria neofuncționalistă, teoria constructivistă, teoria perspectivei și teoria percepțiilor referențiale.

Lucrarea de cercetare va fi structurată pe cinci capitole distincte care vor testa ipotezele conturate în cadrul tezei de cercetare. Fiecare capitol va avea o structură clară și va veni la finalul fiecărui capitol cu concluziile aferente conceptelor sau viziunilor conturate. Literatura de specialitate va fi un punct de reper care va ghida cercetătorul în analiza pe care își propune să o efectueze de-a lungul tezei de cercetare.

Primul capitol al tezei urmărește să fixeze cadrul teoretic al întregului proces de cercetare. Vor fi conceptualizate toate variabilele analizate de-a lungul următoarelor capitole ale lucrării de cercetare și va fi explicată în detaliu abordarea calitativă de investigație. Vom ajunge ca la finalul capitolului să prezentăm contribuția proprie cu privire la aportul pe care prezenta teză de cercetare îl aduce la nivelul literaturii de specialitate existente în prezent.

În cadrul celui de-al doilea capitol al lucrării de cercetare se urmărește prezentarea istoricului Uniunii Europene, de la ideea de construcție europeană până la structura pe care o are în prezent. Acest capitol este relevant pentru lucrarea de cercetare, pentru că își propune să evidențieze că viziunile privind viitorul Uniunii Europene, au existat încă de la începutul evoluției acesteia: federaliste, moderate și suveraniste. Acestea vor fi operaționalizate pe baza variabilelor propuse în cadrul primului capitol al tezei de cercetare și urmăresc să evidențieze anumite similitudini între viziunile de la începuturile construcției europene și până în prezent.

Prin intermediul analizei istoric-interpretative vor fi evidențiate principalele etape ale construcției europene, care ar putea prezenta similitudini cu viziunile conturate în prezent.

Cadrul teoretic neofuncționalist ne va ajuta să înțelegem evoluția construcției europene și modul în care anumite concepții au schimbat abordarea de paradigmă asupra viitorului Uniunii Europene. Așa cum spuneau reprezentanții acestei teorii, pentru a putea proiecta un viitor cât mai aproape de realitate, este nevoie să înțelegem procesul de integrare și să vedem care a fost relația dintre actori și structură. Analiza istoric-interpretativă se va baza pe analiza surselor primare, tratatele care au stat la baza principalelor modificări pe care construcția europeană le-a suferit de-a lungul vremii, evidențiind o serie de variabile utilizate în analiza discursului din capitolul patru.

Cel de-al treilea capitol va analiza viziunile suveraniste prin utilizarea euroscepticismului britanic, un fenomen care s-a manifestat de-a lungul perioadei de apartenență a Marii Britanii la Uniunea Europeană. A fost analizat subiectul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord în raport cu Uniunea Europeană, pentru a testa dacă acest model se identifică cu viziunea suveranistă asupra viitorului Uniunii Europene. În cadrul acestui capitol vom apela la teoria percepțiilor referențiale, pentru a identifica tipul de euroscepticism identificat și modul în care percepția omului este influențată de diferitele contexte în care se află. Teoria percepțiilor referențiale susține faptul că atunci când condițiile naționale sunt bune la nivel politic și economic, euroscepticismul are tendința de a se dezvolta. Atunci când la nivel național condițiile sunt proaste, sprijinul Uniunii Europene tinde să devină o alternativă viabilă. Vom încerca să identificăm dacă această teorie ne va ajuta să explicăm comportamentul Marii Britanii în raport cu Uniunea Europeană și modul în care această teorie ar trebui să fie integrată în analiza viziunilor și perspectivelor cu privire la viitorul construcției.

În cadrul capitolului patru vor fi conturate viziunile cu privire la viitorul Uniunii Europene, după referendumul britanic din 2016, urmărind realizarea unei clasificări a acestora în: viziuni federaliste, viziuni moderate și viziuni suveraniste. Modelul de clasificare prezentat pornește de la analiza celor cinci scenarii propuse de Comisia Europeană cu privire la viitorul Uniunii Europene. Pentru a exemplifica viziunile conturate de către autoare au fost selectate statele ce au profil asemănător și cu caracteristici similare viziunilor federaliste, viziunilor moderate și viziunilor suveraniste. Cele mai relevante state pentru această clasificare au fost: Germania, Franța, Polonia, Republica Moldova, Serbia și România.

Cu toate că în documentul Comisiei Europene au fost conturate cinci viziuni cu privire la dezvoltarea viitoare a Uniunii Europene și anume: scenariul *continuăm pe același drum*, scenariul *accent exclusiv pe piața unică*, scenariul *o Europă pe mai multe viteze*, scenariul *mai*

puțin dar mai eficient și scenariul mult mai mult, împreună; schimbările aduse la nivel european le-au redus la trei patternuri.

Operaționalizarea variabilelor utilizate în cadrul analizei de discurs va conduce la conturarea unei clasificări a viziunilor: viziuni moderate, viziuni federale și viziuni suveraniste. Viziunile statelor membre se vor dezvolta în jurul celor trei patternuri: de colaborare, de conviețuire și de competiție – modelele existând încă de la începutul construcției europene.

Conceptul cheie al acestui capitol este viziunea, concept ce va fi susținut în demersul științific prin raportarea la teoria perspectivei. Percepțiile statelor asupra viitoarei dezvoltări a Uniunii Europene vor contura viziunile și perspectivele statelor asupra viitorului Uniunii Europene, contribuind la realizarea clasificării propuse prin prezenta lucrare de cercetare.

Ultimul capitol al tezei de cercetare vine în completarea capitolului anterior, propunând o abordare transnațională asupra viziunilor conturate la nivelul Uniunii Europene și a viitorului acesteia. Doctrinile politice ale celor opt grupuri politice din cadrul Parlamentului European oferă o perspectivă asupra evoluției viitorului Uniunii Europene, percepția acestor grupuri nu este conturată la nivel național, ci la nivel supranațional.

BIBLIOGRAFIE

A. Surse primare

- ***, *Actul Unic European*, JO L 169, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 29.6.1987, pp. 1-28, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0027>].
- ***, *Article 50 of Consolidated version of the Treaty on European Union*, OJ C 326, 26.10.2012, p. 43–44, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012M050>].
- ***, *Declarația Schuman*, 9 mai 1950, Site-ul oficial al Comisiei Europene, [https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_ro].
- ***, *Tratat de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (EURATOM)*, [<https://cdn.cursdeguvernare.ro/wp-content/uploads/2014/07/roma-euratom-1957.pdf>].
- ***, *Tratatul de instituire a Comunității Economice a Comunității Economice Europene*, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0023&from=RO>].
- ***, *Tratatul de la Bruxelles*, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3A4301863>].
- ***, *Tratatul de la Lisabona de modificare a tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene*, Lisabona, 2007, [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTXT>].
- ***, *Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană (C 191)*, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 29.07.1992, p. 1-110, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:11992M/TXT>].

- ***, *Tratatul privind Uniunea Europeană* C326/1 - OJ C 236, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 7.8.2012, p. 17–17, [https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/teu_2012/art_2/oj].
- ***, *Treaties establishing the European Communities – Treaties amending this Treaties – Single European Act*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1987, [https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaties_establishing_the_european_communities_single_european_act_en.pdf].
- ***, *Treaty of Amsterdam*, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4301858>].
- ***, *Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts* 2001/C 80/01, 10.3.2001, p. 1–87, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12001C/TXT>].
- ***, *Versiunea Consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene* C 2020/1, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 07.06.2016, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT&from=RO>], [accesat în 04.01.2019].
- Comisia Europeană, *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) No 1303/2013 and Regulation No 508/2014 as regards specific measures to mobilise investments in the health care systems of the Member States and in other sectors of their economies in response to COVID-19 outbreak (Coronavirus Response Investment Initiatives)* COM 2020 113 final, 13.03.2020, Brussels, [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/regulation-coronavirus-response-investment-initiative-march-2020_en.pdf].
- Comisia Europeană, *White Paper on the Future of Europe - Reflexions and scenarios for the EU27 by 2025*, Comunicarea Comisiei, COM (2017) 25, 01.03.2017, [https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf].
- Comisia Europeană, *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Pregătiți pentru 55”: îndeplinirea obiectivului climatic al UE pentru 2030 pe calea spre atingerea obiectivului de neutralitate climatică*, COM(2021) 550 final, 14.07.2021, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0550&from=RO>].
- Comisia Europeană, *Two vision, one direction - Plans for the future of Europe as laid out in President Juncker’s State of the Union and President Macron’s Initiative for Europe*, European Political Strategy Centre, 2014, [<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d7f0c8a6-0fff-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-119473781>].
- Council of The European Communes, Commission of the European Communes, *Treaty on European Union*, Luxembourg: Office for Official Publication of the European Communities, 1992, [https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro].
- European Union, *Treaty of Amsterdam, Amending the Treaty of European Union, The Treaties Establishing the European Communities and Certain Related Acts*, [https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_en.pdf].

B. Surse secundare

1. Volume de specialitate

- Baker, Paul și Ellece, Sibonile, *Key Terms in Discourse Analysis*, London: Continuum, 2011.
- Barnett, Michael, *Dialogues in Arab Politics: Negotiations in Regional Order*, New York: Columbia University Press, 1998.
- Calacea, Septimiu, *Metodologia cercetării sociologice. Metode calitative și cantitative* (ediția a II-a), București, Editura Economică, 2004.
- Carbone, Maurizio, *National Politics and European Integration – From the Constitution to the Lisbon Treaty*, UK: Edward Elgar Publishing Limited, 2010.
- De Vries, Catherine, *Eurocepticism and the Future of European Integration*, Oxford: Oxford University Press, 2018.
- Dedman, Martin, *The Origins and Development of the European Union 1945-1995 – A History of European Integration*, London: Routledge, 1996.
- Fairclough, Norman, *Discourse and Social Change*, Oxford: Wiley-Blackwell, 1992.
- Field, Stephen J., *Psycholinguistics. The Key Concepts*, London: Routledge, 2004.
- Fligstein, Neil, *Euroclash – The EU, European Identity and the Future of Europe*, USA: Oxford University Press, 2008.
- Gamble, Andrew, *Between Europa and America – The Future of British Politics*, Editura Palgrave Macmillan Basingstoke, 2003.
- Griller, Stefan, Ziller, Jacques (eds.), *The Lisbon Treaty – EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?*, Austria: Springer- Verlag Wien, 2008. Haas, Ernst B., *International Integration: The European and the Universal Process*, International Organization, 1961.
- Haas, Ernst B., *The uniting of Europe; political, social, and economic forces*, Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1968.
- Hill, Steven, *Europe's Promise – Why the European Union is the Best Hope in an Insecure Age*, California: University of California Press, 2010.
- Katzenstein, Peter J.; Keohane, Robert Owen, *Explorare și contestare în studiul politicii mondiale*, 2002.
- Kotlowski, Dean, Hoff, Joan, *European Union From Jean Monnet to the Euro*, Ohio Univeristy Press, 2000.
- Krastev, Ivan, *After Europe*, University of Pensilvanya Press, 2017.
- Labăr, Adrian; Vicențiu, Popa, Nicoleta Laura Popa și Antonesei, Liviu, *Ghid pentru cercetarea educației*, Polirom, 2009.
- Laursen, Finn, *The EU's Lisbon Treaty – Institutional Choices and Implementation*, England: Ashgate Publishing Limited, 2012.
- Martill, Benjamin; Staiger, Uta, *Brexit and Beyond – Rethinking the Futures of Europe*, London: UCL Press, 2018.
- McAllister, Richard, *European Union – An Historical and Political Survey*, Routledge, 1997.
- Moravcsik, Andrew, *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*, New York: Cornell University Press, 1989.

- Morgenthau, Hans, *Politica între națiuni*, Iași: Polirom, 2007.
- Niklas, Bruun; Klaus, Locher și Isabelle, Schomann, *The Lisbon Treaty and Social Europe*, Hart Publishing, 2012.
- Pagden, Anthony, *The Idea of Europe – From Antiquity to the European Union*, Woodrow Wilson Center Series: Cambridge University Press, 2002.
- Phinnemore, David, *The Treaty of Lisbon – Origins and Negotiation*, New York: Palgrave Macmillan, 2013.
- Pusca, Ana, *European Union. Challenges and promises of a new enlargement*, New York: International Debate Education Association, 2004.
- Ramiro Troitino, David et al., *Brexit. History, reasoning and Perspectives*, [Cham], Springer, 2018.
- Reed, Jessica, *The Future of Eastern Europeans in Post-Brexit United Kingdom*, Working Papers Series, No. 26, European Institute of Romania, 2018.
- Rosamond, Ben, *Theories of European Integration*, Great Britain: St. Martin's Press, 2000.
- Ruttley, Philip, *The Long Way to Unity în Anthony Pagden – The Idee of Europe – From Antiquity to the European Union*, Cambridge University, 2002.
- Secreieru, Lucian, *Aderarea Marii Britanii la Comunitatea Europeană*, Scholarly Research Paper, 2009.
- Wallace, Helen; Pollack, Mark A.; Young, Alasdair R. (ed.), *Elaborarea politicilor în Uniunea Europeană, ed. a 6-a*, București: Institutul European din România, 2011.
- Warleigh-Lack, Alex, *European Union – The Basics*, 2nd edition, Oxford: Routledge, 2009.
- Watts, Duncan, *The European Union*, Edinburgh University Press, 2008.
- Weiyun He, Agnes, "Linguistic Anthropology and Language Education", în Wortham and Rymes (eds.), *Linguistic Anthropology of Education*, Praeger: Westport and London, 2003.
- Wendt, Alexander, *Social Theory of International Politics*, Chicago: Cambridge University Press, 1999.
- Wodak, Ruth, *The Discourse of Politics in Action - Politics as Usual*, United Kingdom: Palgrave Macmillan, 2009.

2. Articole în literatura de specialitate

- Amato, Giuliano, "Preface" în Stefan, Griller și Jacques Ziller (eds.), *The Lisbon Treaty – EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?*, Austria: Springer-Verlag Wien, 2008.
- Beneyto, José Maria, "From Nice to the Constitutional Treaty" în *The Lisbon Treaty – EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty*, Austria: Springer-Verlag Wien, 2008.
- Blumler, Jay, "EEC/EU campaigning in long-term perspective" în Daniel Jackson, Einat Thorsen și Dominic Wring, *EU Referendum Analysis 2016: Media, Voters and the Campaign. Early reflections from leading UK academics*, England: The Centre for the Study of Journalism, Culture and Community.
- Bosoancă, Bianca, "Renașterea europeană" în Luciana-Mirela Butișcă, Diana-Nathalie Ember și Anda Ghilescu (editors), *The European Union and Global Order*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2020, pp. 29-44.

- Bribosia, Hervé, “Institutional Innovations in the Lisbon Treaty” în Stefan, Griller și Jacques Ziller (ed), *The Lisbon Treaty – EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?*, Austria: Springer-Verlag Wien, 2008.
- Cavlak, Hakan, “The Cost of Brexit: Neo-Functionalism Strikes Back” in *Romanian Journal of European Affairs*, 2019, pp. 65-79.
- Chebel D’Appollonia, Ariane, “European Nationalism and European Union” în Anthony Pagen, *The Idea of Europe – From Antiquity to the European Union*, Cambridge University Press, 2002, p.177.
- Ciobanu, Margarita, “Euroscepticismul – un fenomen invers sau doar o fobie?” în *Constelații ieșene*, nr. 4, 2006, <http://astra.iasi.roedu.net/constelatiiiesene/pdf/CI-Nr4Pag33-37.pdf>, [accesat în 21.10.2020].
- Duchêne, Francois, „More or Less European? Integration in Retrospect”, în Colin Crouch, David Marquand (eds), *The Politics of 1992: beyond the Single European Market*, Oxford: Blackwell, 1990.
- Gilia, Claudia, “Frontul Național francez – surpriza alegerilor europene din 2014?” în *Sfera Politicii*, Vol. XXII, Nr. 3, mai-iunie 2014, p. 40
- Godowska, Magdalena, *The Relevance of Neofunctionalism in Explaining European Integration in its Origins and Today*, Journal for Perspectives of Economic Political and Social Integration 18, no. 1–2, 2012, pp. 145–155.
- Ignat, Claudiu, *Comunicare, manipulare și influențare*, Revista Universul Juridic, Nr. 6, 2020, pp. 79-85.
- Mathijsen, Pieter, “Problems connected with the creation of Euratom” în *Law and Contemporary Problems*, Vol. 1, No.1 – Vol.77, No.4, Duke University School of Law, 2014, [<https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2885&context=lcp>].
- Moravcsik, Andrew, *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*, New York: Cornell University Press, 1989.
- Pollack, Mark A., “Teoretizarea elaborării politicilor UE” în Helen Wallace, Mark A. Pollack și Alasdair R. Young, *Elaborarea politicilor în Uniunea Europeană*, ediția a 6-a, Oxford University Press, 2010.
- Ramiro, Troitino David et al., *Cooperation or Integration? Churchill’s Attitude Towards Organization of Europe, in: Brexit. History, reasoning and Perspectives*, Switzerland: Springer International Publishing, 2018.
- Riedel, Rafal, „Great Britain and Differentiated Integration in Europe” în David Ramiro Tritino, Tanel Kerikmae și Archil Chochia, *Brexit – History, Reasoning and Perspectives*, Switzerland: Springer International Publishing, 2018.
- Ruttley, Philip, “The Long Way to Unity” în Anthony Pagden – *The Idea of Europe – From Antiquity to the European Union*, Cambridge University, 2002.
- Schunker, Stephen, „The European Union: From Jean Monnet to the Euro în Dean Kotlowski” în *The European Union – From Jean Monnet to the Euro*, Athens: Ohio University Press, 2000.
- Van Dijk, Teun A., „Politics, ideology and discourse” în Ruth Wodak, (Ed.), *Politics and Language*, Elsevier Encyclopedia of Language and Linguistics, 2015.
- Wallace, Hellen, „What Europe for Which Europeans?” în Treverton, Gregory F. (ed.) *The Shape of the New Europe*, New York: Council on Foreign Relations Press, 1992.

Weiyun He, Agnes, “Linguistic Anthropology and Language Education”, in Wortham and Rymes (ed.), *Linguistic Anthropoloy of Education*, Praeger: Westport and London, 2003.

3. Studii și rapoarte

Ciobanu, Margarita, “Euroscepticismul – un fenomen invers sau doar o fobie?” în *Constelații ieșene*, anul I, nr. 4, 2006, [<http://astra.iasi.roedu.net/constelatiiiesene/pdf/CI-Nr4Pag33-37.pdf>].

Comisia Comunității Europene, *Euro-barometru – Opinia publică în Comunitatea Europeană*, Numărul 3, Docuemnt de lucru pentru Comisia Comunității Europene, Bruxelles, 1975, [<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/standard/yearFrom/1974/yearTo/1975/surveyKy/1457>].

Comisia Europeană, *Discursul lui Jean-Claude Juncker, Starea Uniunii Europene 2018 – Momentul Suveranității Europene – Versiunea autorizată privind starea Uniunii 2018*, 2018, [https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/sotou2018-speech_ro_0.pdf].

Comisia Europeană, *Eurobarometer 451: Future of Europe*, EU Open Data Portal, Octombrie 2016, [https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2131_86_1_451_ENG].

Comisia Europeană, *Eurobarometer 467: Future of Europe*, EU Open Data Portal, Octombrie 2017, [https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2179_88_1_467_ENG].

Comisia Europeană, *Eurobarometer 479: Future of Europe*, EU Open Data Portal, Noiembrie 2018, [https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2217_90_2_479_ENG].

Comisia Europeană, *Eurobarometer 92.3 – Population with confidence in EU institutions by institution*, Open Data Portal, August 2019, [<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinionmobile/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/surveyKy/2253>].

Directoratul General pentru Comunicare al Comisiei Europene, *Standard Eurobarometer – Public opinion in the European Union*, Directoratul General pentru Comunicare al Comisiei Europene, 2016, [<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/standard/yearFrom/1974/yearTo/2016/surveyKy/2137>].

Eurostat, *Population with confidence in EU institutions by institution*, 21.04.2020, [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_16_60/default/table?lang=en].

Reprezentanța Comisiei Europene în România, *Opinia publică în Uniunea Europeană - România*, Eurobarometrul Standard 86 Val EB86.2 – TNS opinion & social, toamnă 2016, [https://ec.europa.eu/romania/sites/romania/files/raportul_national_eb_86.pdf].

Wright, William, *The Potential Impact of Brexit on European Capital Markets - A qualitative survey of market participants*, New Financial, aprilie 2016, [<http://newfinancial.eu/wp-content/uploads/2016/04/The-potential-impact-of-Brexit-on-European-capital-markets-New-Financial-April-2016.pdf>].

Surse mass-media

*** “Conférence de presse du 14 janvier 1963 (sur l'entrée de la Grande-Bretagne dans la CEE)”, in *Ina Global, Secțiunea Médiathèque*, Fiche média, [<http://fresques.ina.fr/de-gaulle/fiche->

[media/Gaule00085/conference-de-presse-du-14-janvier-1963-sur-l-entree-de-la-grande-bretagne-dans-la-cee.html](https://www.romania.europalibera.org/a/medie/Gaule00085/conference-de-presse-du-14-janvier-1963-sur-l-entree-de-la-grande-bretagne-dans-la-cee.html).

- ***, *Bibliography of Emmanuel Macron*, A&E Television Networks, 2019, [<https://www.biography.com/political-figure/emmanuel-macron>].
- ***, *Biografia Președintelui Republicii Moldova*, Maia Sandu, Site Online Președinția Republicii Moldova, [<https://www.presidente.md/biography>].
- ***, *Biography of Aleksandar Vučić*, Online Website of the President of the Republic of Serbia, [<https://www.predsednik.rs/en/president/biography>].
- ***, *Brexit: Boris Johnson amenință cu o separare dură*, Online, [<https://www.dw.com/ro/brexit-boris-johnson-amenin%C8%9B%C4%83-cu-o-separare-dur%C4%83/a-54839976>].
- ***, *Brussels steps up pressure on Serbia over Kosovo talks*, Euronews Online, 26 aprilie 2021, [<https://www.euronews.com/2021/04/26/brussels-steps-up-pressure-on-serbia-over-kosovo-talks>].
- ***, *Declarația de presă a Președintelui României, domnul Klaus Iohannis*, Administrația Prezidențială, 9 martie 2017, [<https://www.presidency.ro/ro/media/politica-externa/declaratia-de-presa-a-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis1489052196>].
- ***, *Documentar - Referendumul din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord pentru ieșirea din UE*, [https://www.economica.net/brexit-referendum-marea-britanie-irlanda-de-nord-uniunea-europeana-documentar-reguli_121461.html].
- ***, Draghi, Scholz or Macron? Merkel's crown as Europe's leader up for grabs, The Guardian Online, [<https://www.theguardian.com/world/2021/oct/03/draghi-scholz-or-macron-merkels-crown-as-europes-leader-up-for-grabs>].
- ***, *Fișe descriptive despre Uniunea Europeană - Politică europeană de vecinătate*, [<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/170/politica-europeana-de-vecinatate>, [accesat în 12.06.2020].
- ***, *Fișe descriptive despre Uniunea Europeană - Tratatul de la Lisabona*, Website Parlamentul European [<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/5/tratatul-de-la-lisabona>, [accesat în 12.06.2020].
- ***, *Progressive Alliance of Socialists and Democrats | Party of European Socialists History - Leadership - Policy – Prospects*, A Series on Party Groups in the European Parliament, [<https://www.bridgeurope.org/blog/progressive-alliance-of-socialists-and-democrats>].
- ***, *Scrisoarea Președintelui Macron - Pentru o Renaștere europeană*.
- ***, *Tratatele Uniunii Europene*, [https://europa.eu/european-union/law/treaties_ro].
- ***, *Ursula von der Leyen: Ungaria și Polonia se pot adresa CJUE în loc să blocheze bugetul comunitar*, Știri Radio Europa Liberă România, [<https://romania.europalibera.org/a/ursula-von-der-leyen-ungaria-%C8%99i-polonia-s%C4%83-se-adreseze-cjue-nu-s%C4%83-blocheze-bugetul/30968802.html>].
- ***, *Viktor Orban*, DW NNews, 3 martie 2021, [<https://www.dw.com/ro/viktor-orban/t-50013050>].
- Angela Merkel Speech, *Conference of President - German chancellor Angela MERKEL met MEPs*, Multimedia Centre European Parliament, [https://multimedia.europarl.europa.eu/ro/conference-of-president-german-chancellor-angela-merkel-met-meps_20121107-1615-SPECIAL-UNKN_vd, [accesat în 04.05.2021].

Angela Merkel Speech, *Debate on the Future of Europe*, European Parliament Plenary Sitting, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/debate-on-the-future-of-europe-opening-statement-by-angela-merkel-german-federal-chancellor-1162933-V_v].

Angela Merkel Speech, *Historic day for Europe!*, 21 iulie 2020, Elysee News, [<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/07/21/jour-historique-pour-leurope>].

Angela Merkel Speech, *Speech by Federal Chancellor Dr Angela Merkel at the World Economic Forum's Davos Dialogue on 26 January 2021 (video conference)*, The Federal Chancellor News, [<https://www.bundestkanzlerin.de/bkin-en/news/speech-by-federal-chancellor-dr-angela-merkel-at-the-world-economic-forum-s-davos-dialogue-on-26-january-2021-video-conference--1846772>].

Angela Merkel, *Germany faces 'hard times' in 2021 says Chancellor Merkel in New Year's speech*, DW News, [<https://www.youtube.com/watch?v=KvBsusuBA0o>].

BBC, *EU Referendum: UK votes to leave the EU* BBC, [http://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results].

BBC, *Theresa May resigns over Brexit: What happened?*, BBC Online, [<https://www.bbc.com/news/uk-politics-48379730>].

Riegert, Bernard, *Statul de drept: PE vrea să readucă Ungaria și Polonia pe calea cea bună*, DW News, [<https://www.dw.com/ro/statul-de-drept-pe-vrea-s%C4%83-readuc%C4%83-ungaria-%C8%99i-polonia-pe-calea-cea-bun%C4%83/a-55174261>].

Lange, Bernd, *EU trade policy is a tool for shaping our future*, S&D Official Website, [<https://www.socialistsanddemocrats.eu/channel/bernd-lange-eu-trade-policy-tool-shaping-our-future>].

Boll Stiftung, Heinrich, *Europe as a Power: A French Vision for Europe in the World*, [<https://www.boell.de/en/2021/01/08/europe-power-french-vision-europe-world>].

Comisia Europeană, *Solidaritatea UE cu Ucraina – Sprijinul acordat de UE Ucrainei*, Comisia Europeană Oficial Website, [https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine_ro?fbclid=IwAR16JGKu6evprMQbKfuOrpOm9v_jmyb4yZkqP8WcMU3qT7YOEj_ej4UCEaO8].

Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene, *Serbia – stadiul negocierilor*, Politici – pagina principală, [<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/enlargement/serbia/>].

Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene, *Un plan de redresare pentru Europa*, Secțiunea Politici, [<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-recovery-plan/>].

Consiliul European, *Declarația de la Sibiu*, Comunicat de presă, 2 mai 2019, [<https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2019/05/09/the-sibiu-declaration/>].

Consiliul European, *Măsurile restrictive adoptate de UE ca răspuns la criza din Ucraina*, Consiliul European Online Press, [<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/history-restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/>].

Consiliul European, *Răspunsul UE la invadarea Ucrainei de către Rusia*, Consiliul European Online Press, [<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/>].

Cristea, Bogdan, *De ce urăsc britanicii Europa și de ce i-au intentat, a doua oară proces de divorț?*, publicația Republica, 16.12.2019, [<https://republica.ro/de-ce-urasc-britanicii-europa-si-de-ce-i-au-intentat-a-doua-oara-proces-de-divort/>].

- Curpăn, Vasile Sorin, *Structura de stat. Formele de guvernământ. Regimurile politice*, [<http://sorincurpan.ro/wp-content/uploads/2012/12/Structura-de-stat.-Formele-de-guvernament.-Regimurile-politice.pdf>].
- Dacian Cioloș Speech, *Together for a better Europe*, European Parliament – Multimedia Centre, 15.09.2020, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/together-for-a-better-europe-statement-by-dacian-ciolo-renew-europe-ro-renew-europe-group-leader-1194969-V_v?auth_cloudf=053239f1-626e-2501-d5cd-89674b44c253].
- Dahm, Julia, *Scholz: A conservative social-democrat and unexpected frontrunner in Germany*, Euractiv Online, 9 septembrie 2021, [<https://www.euractiv.com/section/elections/news/scholz-a-conservative-social-democrat-and-unexpected-frontrunner-in-germany/>].
- Daniel Freund Discourse, Inaugural Plenary of the Conference on the Future of Europe, European Parliament Multimedia Centre, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/inaugural-plenary-of-the-conference-on-the-future-of-europe-statement-by-daniel-freund-greensefa-fr-member-of-the-ep-delegation-to-the-conference-on-the-future-of-europe_EP116737_04-V_v].
- Daniel Freund Discourse, *Nicio idee nu este prea deplasată*, Parlamentul European Multimedia Centre 3 mai 2021, [https://multimedia.europarl.europa.eu/ro/daniel-freund-no-idea-is-too-big_N01-AFPS-210428-TESS2_ev].
- Daniel Freund Discourse, *The last thing the EU needs is more division on fundamental values*, Greens Official Website, [<https://www.greens-efa.eu/en/article/press/slovenian-eu-presidency-the-last-thing-the-eu-needs-is-more-division-on-fundamental-values>].
- Biță, Diana, *Analiză EFE: Marea Britanie și-a evidențiat întotdeauna particularitățile pentru a-și apăra interesele în UE*, în *România liberă*, 20 iunie 2016, [<http://www.romanalibera.ro/actualitate/international/marea-britanie-si-a-evidentiat-intotdeauna-particularitatile-pentru-a-si-apara-interesele-in-ue--analiza-efe—420278>].
- Discursul lui Aleksandar Vucic, *Președintele Serbiei i-a mulțumit Chinei pentru sprijin și a criticat dur UE*, 19.03.2020, Publicația online Sputnik, [<https://ro.sputnik.md/International/20200319/29588454/Preedintele-Serbiei-i-a-mulumit-Chinei-pentru-sprijin-i-a-criticat-dur-UE.html>].
- Discursul lui Aleksandar Vucic, *Președintele Serbiei i-a mulțumit Chinei pentru sprijin și a criticat dur UE*, 19.03.2020, Publicația online Sputnik, [<https://ro.sputnik.md/International/20200319/29588454/Preedintele-Serbiei-i-a-mulumit-Chinei-pentru-sprijin-i-a-criticat-dur-UE.html>].
- Discursul lui Aleksandar Vucic, *”Cred că vom fi membri ai UE până în 2026”*, 26 iunie 2020, Publicația online Sputnik, [<https://ro.sputnik.md/International/20200626/30738389/Preedintele-Serbiei-Cred-ca-vom-fi-membri-ai-UE-pana-in-2026.html>].
- Discursul lui Jean-Claude Juncker, *Starea Uniunii Europene 2018 – Momentul Suveranității Europene – Versiunea autorizată privind starea Uniunii 2018*, 2018, [https://ec.europa.eu/commission/priorities/state-union-speeches/state-union-2018_ro#read].
- Discursul lui Jean-Claude Juncker, *Starea Uniunii Europene 2018 – Momentul Suveranității Europene – Versiunea autorizată privind starea Uniunii 2018*, 2018, [https://ec.europa.eu/commission/priorities/state-union-speeches/state-union-2018_ro#read].
- Discursul lui Margaret Thatcher, *Speech to the College of Europe - The Bruges Speech*, [<https://www.margaretthatcher.org/document/107332>].
- Discursul lui Mateusz Morawiecki, *Prime Minister in Budapest: We will defend the EU Treaties and the sovereignty of Poland and Hungary*, Chancellery of the Prime Minister –

- Events, [<https://www.gov.pl/web/premier/premier-w-budapeszcie-bedziemy-bronic-unijnych-traktatow-oraz-suwerennosci-polski-i-wegier>].
- Discursul lui Mateusz Morawiecki, *Prime Minister in the Sejm: We are for a strong Poland in a strong Europe, but we will not allow ourselves to be blackmailed*, Chancellery of the Prime Minister – Events, 18 noiembrie 2020, [<https://www.gov.pl/web/premier/premier-w-sejmie-jestesmy-za-silna-polska-w-silnej-europie-ale-nie-damy-sie-szantazowac>].
- Discursul lui Mateusz Morawiecki, *The EU budget is the subject of the video conversation between Prime Minister Mateusz Morawiecki and German Chancellor Angela Merkel*, Chancellery of the Prime Minister – Events, [<https://www.gov.pl/web/premier/budzet-unijny-tematem-wideorozmowy-premiera-mateusza-morawieckiego-z-kanclerz-niemiec-angela-merkel>].
- Discursul lui Viktor Orbán, *Orbán Viktor Trianon Centenáriumteljesbeszéd*, Youtube, 6 iunie 2020, [https://www.youtube.com/watch?v=5PJgf2s24vQ&ab_channel=Vil%C3%A1gFigyel%C5%91H%C3%ADrMagazin].
- Discursul lui Viktor Orbán, *Reply to Martin Schulz from Prime Minister Viktor Orbán*, About Hungary – Speeches and Remarks, [<https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/reply-to-martin-schulz-from-prime-minister-viktor-orban>].
- Discursul Maiei Sandu, *Mesajul Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, după întrevăderea cu Președintele Consiliului European, Charles Michel*, Președinția Republicii Moldova News, 28.02.2021, [<https://www.presedinte.md/rom/discursuri/mesajul-presedintelui-republicii-moldova-maia-sandu-dupa-intrevederea-cu-presedintele-consiliului-european-charles-michel>].
- Discursul Maiei Sandu, *Voi fi președintele integrării europene*, Interviu Online al publicației Focus Moldova, [<https://www.dw.com/ro/maia-sandu-voi-fi-pre%C5%9Fedintele-integr%C4%83rii-europene/av-56087544>].
- Discursul Președintelui Portugaliei, *Solidaritatea: valoare-cheie a Uniunii Europene, declară Președintele Portugaliei*, [<https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+IM-PRESS+20070823IPR09759+0+DOC+PDF+V0//RO&language=RO>].
- Dungăciu, Dan, *Doctrina Orbán (III). Campionii suferinței*, în Larics Online, 8 iulie 2020, [<https://larics.ro/doctrina-orban-iii-campionii-suferintei/>], [accesat la 19.05.2021].
- ECR Group, *An overview of our policies aiming for euro-realist reform of the European Union*, ECR Official Site, [https://ecrgroup.eu/vision_for_europe].
- ECR Group, *EU has become too centralised, too big, and too out of touch with ordinary citizens*, ECR Grup Official Website, [https://ecrgroup.eu/article/eu_has_become_too_centralised_too_big_and_too_out_of_touch_with_ordinary_ci].
- ECR Group, *Our vision*, ECR Official Site, [<https://ecrgroup.eu/ecr>].
- ECR Group, *President of the ECR CoR Group Marshal of Podkarpackie region*, ECR Official Website, [<https://www.ecrcor.eu/president/wladyslaw-ortyl>].
- ECR Group, *The ECR Group remains highly sceptical towards the Conference on the Future of Europe*, ECR Official Website, [https://ecrgroup.eu/article/the_ecr_group_remains_highly_sceptical_towards_the_conference_on_the_future].

- ECR Grup, *Don't let those in rural and coal-dependent regions be the hardest hit by the Green Deal*, ECR Official Website, [<https://ecrgroup.eu/article/dont-let-those-in-rural-and-coal-dependent-regions-be-the-hardest-hit-by-th>].
- Emmanuel Macron Discourse, *President Macron gives speech on new initiative for Europe*, Elysee, 26 septembrie 2017, [<https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/09/26/president-macron-gives-speech-on-new-initiative-for-europe>], [accesat în 17.11.2021].
- Emmanuel Macron Speech, *Declarația Președintelui Francez Emmanuel Macron la sosirea sa la Consiliul European*, 15 octombrie 2020, Elysee News, [<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/10/15/deplacement-du-president-emmanuel-macron-au-conseil-europeen-du-15-et-16-octobre-2020-au-programme-brexit-climat-et-covid-19>].
- Emmanuel Macron Speech, *Historic day for Europe!*, 21 iulie 2020, Elysee News, [<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/07/21/jour-historique-pour-leurope>].
- Emmanuel Macron Speech, *Speech by President Emmanuel Macron on the occasion of a debate organized by the United Nations Security Council*, 23 februarie 2021, Elysee News, [<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/02/23/intervention-du-president-emmanuel-macron-a-loccasion-dun-debat-organise-par-le-conseil-de-securite-des-nations-unies>].
- Emmanuel Macron Speech, *Speech by President Emmanuel Macron within the framework of the launch of the European Innovation Council*, 18 martie 2021, Elysee News, [<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/03/18/intervention-du-president-emmanuel-macron-dans-le-cadre-du-lancement-du-conseil-europeen-de-linnovation>].
- Emmanuel Macron Speech, *We have a new weapon against the virus: the vaccine. Hold together, again*, 27 decembrie 2020, Elysee News, [<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/12/27/nous-avons-une-nouvelle-arme-contre-le-virus-le-vaccin-tenir-ensemble-encore>].
- EPP Group, *Broad, open, interactive and inclusive debate on the future of Europe*, 15.01.2020, [<https://www.eppgroup.eu/newsroom/news/broad-open-and-inclusive-debate-on-the-future-of-europe>].
- EPP Group, *Conference on the Future of Europe: EPP Group Caucus ready to shape Europe's future!*, EPP News, 18.06.2021, [<https://www.eppgroup.eu/newsroom/news/epp-group-caucus-ready-to-shape-europe-s-future>].
- EPP Group, *Economy, jobs & the environment*, [<https://www.eppgroup.eu/what-we-stand-for/our-position/wg-economy-and-environment>].
- Erlanger, Steven, *The Messier Brexit Gets, the Better Europe Looks*, New York Times, 30 ianuarie 2019, [www.nytimes.com/2019/01/30/world/europe/european-union-brexit.html].
- EU Debates, *Miriam Dalli EU debates Climate Neutrality 2050 and Green Deal at the European Parliament*, Online Speech, [https://www.youtube.com/watch?v=fVWLaDQJXtg&ab_channel=EUDebates%7Ceudebates.tv].
- Euractiv, *Serbia against Russia sanctions, but will accept refugees and send aid*, Euractiv Online News, [<https://www.euractiv.com/section/politics/short-news/serbia-against-russia-sanctions-but-will-accept-refugees-and-send-aid/>].
- EUR-Lex, *Flexibilitatea în luarea deciziilor la nivelul UE: clauze pasarele, clauze de frână și clauze de accelerare*, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0019>].

- European Commission Press Corner, *Arrangements agreed in the Constitutional and Lisbon Treaties*, MEMO/09/531, Brussels, 1 Decembrie 2009, [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_09_531].
- European Parliament, *Angela Merkel Presentation of the programme of activities of the German Presidency*, Plenary Sitting of 08-07-2020, Online Video, [<https://www.europarl.europa.eu/plenary/en/vod.html?mode=unit&vodLanguage=EN&vodId=104158b1-c4a2-6c14-82bd-0c71aa4d97cb&date=20200708#>].
- European Parliament, *Conference on the Future of Europe: extracts from the inaugural plenary*, 19.06.2021, Multimedia Centre of European Parliament, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/conference-on-the-future-of-europe-extracts-from-the-inaugural-plenary_I207453-V_v].
- European Parliament, *Joint debate on Connecting Europe: opening statements*, 06.07.2021, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/joint-debate-on-connecting-europe-opening-statements-marinescu-riquet-virkkunen-bilbao-barandica_I208681-V_v].
- European Parliament, *MEP's European Parliament – Dacian Cioloș, MEP's presentation*, [https://www.europarl.europa.eu/meps/en/197631/DACIAN_CIOLOS/home].
- French Senat, *Repenser l'action de l'Union : la plus-value européenne - contribution du Sénat au groupe de travail «Subsidiarité et proportionnalité» de la Commission européenne (version anglaise)*, official website, [<http://www.senat.fr/rap/r17-456-2/r17-456-27.html>], [accesat la 08.11.2021].
- Annemans, Gerolf, *Un potențial enorm pentru o dezbatere reală*, Multimedia Centre – Parlamentul European, [https://multimedia.europarl.europa.eu/ro/gerolf-annemans-enormous-potential-for-real-debate_N01-AFPS-210428-TES3_ev].
- Grupul PPE, *Secțiunea Istoria Noastră*, Despre Noi, [<https://www.eppgroup.eu/ro/despre-noi>].
- Identity and Democracy, *Alternative für Deutschland – Germany, Identity and Democracy Official Website*, [https://www.idgroup.eu/alternative_fur_deutschland].
- Identity and Democracy, *Lega per Salvini*, Identity and Democracy Official Website, [<https://www.idgroup.eu/lega-italy>].
- Identity and Democracy, *Message from the president Marco Zanni*, Identity and Democracy Official Website, [https://www.idgroup.eu/message_from_the_president_marco_zanni].
- Identity and Democracy, *Plenary Booklet – Identity and Democracy Plenary Session, Bruxelles, 22-24 iunie 2021*, [https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/idgroup/pages/45/attachments/original/1624433060/ID_Group_-_Plenary_Booklet_10.pdf?1624433060&fbclid=IwAR3OuZbyw52duiET-sovixA6BcNSjrDzJuf98Y-hlBoxdBvtD5yGg7P5vHo].
- Identity and Democracy, *Rassemblement National*, Identity and Democracy Official Website, [https://www.idgroup.eu/rassemblement_national].
- Identity and Democracy, *Stop the accession of Turkey in the EU*, Identity and Democracy Official Website, [https://www.idgroup.eu/turkey_eu].
- Institutul pentru Democrație Participativă Euro Qvorum, *Uniunea Europeană între certitudini și provocări*, Institutul pentru Democrație Participativă Euro Qvorum, [<https://qvorum.ro/ascensiunea-euroscpticismului/>].
- Covei, Ioana, *Brexit, un nume nou pentru o problemă veche*, Quorum, [<http://qvorum.ro/brexit-un-nume-nou-pentru-o-problema-veche/>].

- Iratxe García Pérez's Speech, *Debate with the European Council*, S&D Official Website, [<https://www.socialistsanddemocrats.eu/channel/iratxe-garcia-perez-speech-debate-european-council>].
- Iratxe García Pérez's Speech, *The Inaugural Plenary session of the Conference on the Future of Europe*, S&D Official Website, [<https://www.socialistsanddemocrats.eu/channel/sd-president-iratxe-garcia-inaugural-plenary-session-conference-future-europe>].
- Wallenfeldt, Jeff, *Mateusz Morawiecki - Prime minister of Poland*, Britannica Publication Online, [<https://www.britannica.com/biography/Mateusz-Morawiecki>].
- Richard, Jennifer Emilie, *Renew Europe defends the involvement of the citizens in the EU decision-making, as real stakeholders of the European democracy*, Renew Europe Official Website, [<https://www.reneweuropesgroup.eu/news/2021-07-07/renew-europe-defends-the-involvement-of-the-eu-citizens-in-eu-decision-making-as-real-stakeholders-of-european-democracy>].
- Klaus Iohannis Speech, *Declarația de presă susținută de Președintele României, domnul Klaus Iohannis*, Administrația Prezidențială, 23.11.2020, [<https://www.presidency.ro/ro/media/declaratia-de-presa-sustinuta-de-presedintele-romaniei-domnul-klaus-iohannis1606144646>].
- Klaus Iohannis Speech, *Debate on the future of Europe, European Parliament – Multimedia Centre*, 23.10.2018, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/future-of-europe-speech-iohannis-president-romania_I162308-V_v?auth_cloudf=053239f1-626e-2501-d5cd-89674b44c253].
- Klaus Iohannis Speech, *Debate on the future of Europe: Answers by Klaus Iohannis*, European Parliament – Multimedia Centre, 23.10.2018, [https://multimedia.europarl.europa.eu/en/debate-on-the-future-of-europe-answers-by-klaus-iohannis-president-of-romania_I162133-V_v?auth_cloudf=053239f1-626e-2501-d5cd-89674b44c253].
- Kottasová, Ivana, *Meet Olaf Scholz, the man set to replace Angela Merkel as Germany's next chancellor*, CNN Online, [<https://edition.cnn.com/2021/09/27/europe/olaf-scholz-profile-spd-germany-election-intl/index.html>].
- Mandelson, Peter, *Yes, Donald Trump is talking perfect sense on May's Brexit deal*, The Guardian, [<https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/nov/27/donald-trump-theresa-may-brexit-deal-peter-mandelson>].
- Weber, Manfred, *Inaugural Plenary of the Conference on the Future of Europe: Statement by Manfred WEBER (EPP, DE), Member of the EP delegation to the Conference on the Future of Europe*, 19.06.2021, [https://multimedia.europarl.europa.eu/it/inaugural-plenary-of-the-conference-on-the-future-of-europe-statement-by-manfred-weber-epp-de-member-of-the-ep-delegation-to-the-conference-on-the-future-of-europe_EP116737_01-V_v].
- Massie, Alex, *David Cameron Was a Historic and Disastrous Failure*, Foreign Policy Online, [<https://foreignpolicy.com/2016/06/24/david-cameron-was-a-historic-and-disastrous-failure/>].
- Ministerul Afacerilor Externe, *Teme de actualitate pe agenda UE - Brexit*, Document de presă al Ministerului Afacerilor Interne, [<https://www.mae.ro/brexit#null>].
- Dalli, Miriam, *The European Parliament and the Climate Law*, S&D Official Website, [<https://www.socialistsanddemocrats.eu/channel/european-parliament-and-climate-law>].
- Monica Macovei Speech, *Debate with Klaus IOHANNIS, President of Romania on the Future of Europe: One round of political group speakers - Monica MACOVEI*, Multimedia Centre European Parliament, 23.10.2018, [<https://multimedia.europarl.europa.eu/en/video/debate-with-klaus>].

[iohannis-president-of-romania-on-the-future-of-europe-one-round-of-political-group-speakers I162132 03](#)].

Naumescu, Valentin, *Armata Europeană. Utopia tânărului Emmanuel sau interesele industriei de armament?*, [<http://www.contributors.ro/editorial/armata-europeana-utopia-tanarului-emmanuel-sau-interesele-industriei-de-armament/>].

Parlamentul European, *Aggression is confrontation with Europe: speech of President Metsola on Ukraine*, 24 februarie 2022, Bruxelles, Parlamentul European – Comunicat de presă, [<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/press-room/20220224IPR24012/aggression-is-confrontation-with-europe-speech-of-president-metsola-on-ukraine>].

Parlamentul European, *Atacul Rusiei asupra Ucrainei marchează o nouă eră pentru Europa, potrivit PE*, Comunicat de presă, Europarl, [<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/press-room/20220227IPR24204/atacul-rusiei-asupra-ucrainei-marcheaza-o-noua-era-pentru-europa-potrivit-pe>].

Parlamentul European, *Conference on the Future of Europe: EP delegation sets out ambitious priorities*.

Parlamentul European, *Deputați europeni – Monica Macovei*, Parlamentul European Website, [https://www.europarl.europa.eu/meps/ro/96824/MONICA_MACOVEI/history/8].

Parlamentul European, *PE aprobă „condiționalitatea statului de drept” pentru accesarea fondurilor europene*, Comunicat de presă al Parlamentului European, 16 decembrie 2020, [<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/press-room/20201211IPR93622/pe-aproba-condiționalitatea-statului-de-drept-pentru-accesarea-fondurilor-ue>].

Parlamentul European, *Rezultate pe partid național: 2019-2024, Polonia - Rezultate oficiale*, Website Parlamentul European, [<https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/ro/rezultate-nationale/polonia/2019-2024/>].

Petrikowski, Nicki Peter, *Angela Merkel Biography*, Britannica News, 11 februarie 2021, [<https://www.britannica.com/biography/Angela-Merkel/Chancellorship>].

Renew Europe, *Europe's small and medium-sized enterprises, start-ups and entrepreneurs are a Renew Europe priority*, Renew Europe Official Website, [<https://www.reneweuropesgroup.eu/campaigns/2021-07-01/europes-small-and-medium-sized-enterprises-start-ups-and-entrepreneurs-are-a-renew-europe-priority>].

Renew Europe, *Group Charter – Renew Europe*, Official Website, [<https://www.reneweuropesgroup.eu/group-charter>].

Renew Europe, *Priorities 2019-2024 - Our Vision to Renew Europe: from reflection to action*, Official Website, [<https://www.reneweuropesgroup.eu/priorities>].

Yvonne, Roberts, *Byanystandards, Theresa May was a failure*, The Guardian, [<https://www.theguardian.com/politics/2019/jul/21/theresa-may-failure-self-delusion>].

S&D, *Learn more about Who we are*, Official Website, [<https://www.socialistsanddemocrats.eu/who-we-are>].

S&D, *Our priorities*, Official Website, [<https://www.socialistsanddemocrats.eu/what-we-stand-for/our-priorities>].

Ska Keller Discourse, *Dezbaterile prezidențiale UE*, European Parliament News, [<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/eu-affairs/20190418STO42641/dezbaterile-prezidentiale-ue-candidata-ska-keller-partidul-verzilor-europeni>].

Speech by Joschka Fischer, *From Confederacy to Federation: Thoughts on the Finality of European Integration*, Berlin, May 12 2000, [www.germany-info.org].

The Green/EFA, *Our vision of the Conference on the future of Europe – A citizens' process to shape our future*, Greens Official Website, [<https://www.greens-efa.eu/de/artikel/document/our-vision-of-the-conference-on-the-future-of-europe>].

The Green/ EFA, *Our Vision*, Greens Official Website, [<https://www.greens-efa.eu/en/what-we-stand-for/our-vision>].

The Greens/ EFA, *Our vision of the Conference on the future of Europe – A citizens' process to shape our future*, Greens Official Website, [<https://www.greens-efa.eu/de/artikel/document/our-vision-of-the-conference-on-the-future-of-europe>].

The Left, *European Defence Fund: Immoral & Illegal*, The Left Official Website, [<https://left.eu/european-defence-fund-immoral-illegal>].

The Left, *Future of Europe clouded by parody of reform*, The Left Official Website, [<https://left.eu/future-of-europe-clouded-by-parody-of-reform/>].

The Left, *History*, The Left Official Website, [<https://left.eu/history/>].

The Left, *Left MEP's won't support hollow climate law*, The Left Official Website, [<https://left.eu/left-meps-wont-support-hollow-climate-law>].

The Polish Initiative, *Inicjatywa Ploska – About us*, [http://ipl.org.pl/?page_id=126].

Ursula von der Leyen Discourse, *Statement on further measures to respond to the Russian invasion of Ukraine*, European Commission Page, [https://www.youtube.com/watch?v=hqfRjn-aNzE&ab_channel=EuropeanCommission].

4. Surse web

Comisia Europeană: <https://ec.europa.eu>.

Consiliul European: <http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/>.

Contributors: <http://www.contributors.ro/>.

DEX: <https://dexonline.ro/>.

EBSCO Online Research Databases: <http://connection.ebscohost.com/>.

EURLex (European Union Law): <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

Fonduri Europene Structurale si de Investiții: <http://www.fonduri-ue.ro/>.

Foreign Policy Online: <https://foreignpolicy.com>.

Guvernul României: <http://www.gov.ro/>.

Institutul Național de Statistică: <https://insse.ro/cms/>.

Ministerul Afacerilor Externe: <http://www.mae.ro/>.

Monitorul Oficial <http://www.monitoruloficial.ro/>.

Parlamentul European: <https://www.europarl.europa.eu/portal/ro>.

Public Opinion: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm>.

Research Institute of Industrial Economics: <http://www.ifn.se/eng>.

România Liberă: <https://romanalibera.ro/>.

Social Science Research Network: <http://www.ssrn.com/en/>.

The Guardian: <https://www.theguardian.com>.

The London School of Economics: <http://blogs.lse.ac.uk/brexit/>.

The Telegraph: <https://www.telegraph.co.u>.

UiO (Department of Political Science, Faculty of Social Science, University of Oslo):
<http://www.sv.uio.no/isv/english/>.